

Știați că România nu a făcut Republicii Moldova o ofertă privind unificarea?

Viorel Dolha, 9 Aprilie 2009

1. Prejudecăți

Una din prejudecățile noastre este că moldovenii nu doresc unirea cu România. Afirmăm aceasta așa de des încât parcă ar fi o axiomă. Adevărul este că nici oficialii de la Chișinău și cu atât mai mult cetățenii Moldovei nu au respins o astfel de ofertă din simplul fapt că aceasta nu a venit din partea Bucureștiului. În 1991 noi semnam tratate cu URSS garantându-i granița pe Prut în timp ce basarabienii lucrau la destrămarea imperiului sovietic. Mai mult, moldovenii au respins la un referendum o ofertă a Moscovei de păstrare a unui stat comun. Au aderat la CSI (care nu este un stat și nici o uniune cu astfel de atribuții) doar din motive economice și au respins colaborări în această structură pe paliere de politică externă și militară.

2. Strategii păguboase

Autosuficiența, ignoranța în ceea ce privește realitățile din Moldova și aroganța Bucureștiului îl fac să mizeze pe repetarea lui Martie 1918, an în care Basarabia a sărit în brațele României necondiționat. Se uită însă că acest lucru se întâmpla în chiar mijlocul unui război și a revoluției bolșevice. O întregă armată rusă ce dezertase de pe front se transformase în bandă de tâlhari înarmați ce terorizau satele și orașele basarabene și transnistriene. În aceste împrejurări Chișinăul a cerut sprijin armatei române pentru păstrarea ordinii, cum și Viena i-a cerut mai târziu lui Maniu. Doar aceste împrejurări au făcut ca unirea să se facă necondiționat.

Anul 1918 nu se va mai repeta și Bucureștiul trebuie să priceapă acest lucru și să purceadă la a lucra la o ofertă de unire atractivă pentru Moldova și care să dea moldovenilor siguranța că nu își vor pierde posturile în favoarea unei cohorte de funcționari și administrații trimise de peste Prut și că nu vor fi marginalizați pe motive că au slujit sub ruși sau sub comuniști și nici că vor fi priviți de sus ca o rudă săracă și care vorbește cu accent.

O altă miză greșită a României este cea a unei uniri spirituale mai întâi bazată pe câteva sute de studenți, un camion de cărți și trei trupe care concertează pe an la Chișinău. Este ridicol că nici după 13 ani de aplicare a acestei tactici nu se realizează că este păguboasă și că prăpastia se tot lărgește și pe timp ce trece moldovenii se obișnuiesc că pot fi un stat viabil, iar perspectiva unirii se îndepărtează. Se uită că România a fost prezentă la est de Prut doar două decenii în ultimele două secole, iar restul Rusia. Publicații, spectacole și emisiuni radio-tv Rusia exportă în Moldova de zece ori mai multe decât noi, iar studenții care studiază la Moscova nu sunt mai puțini decât cei care studiază la București. Așa că în timp se va petrece o integrare spirituală mai accentuată cu Rusia, ca să nu mai vorbim de cea economică. Se depărtează nu doar Moldova de România ci și România de Moldova. Pe timp ce trece sunt tot mai puțini români în viață dintre cei care au trăit într-o țară comună cu basarabienii. Nici 1% din români nu sunt în stare să numească trei localități din R. Moldova, sau trei nume de ape de acolo, sau trei lideri politici basarabeni, sau trei sportivi de acolo sau trei oameni de cultură sau publicații. Atunci la ce integrare spirituală se tot lucrează de 13 ani?

O a treia idee a unor superficiali intelectuali este că ne vom integra cu Moldova într-o Europă unită. Desigur că ne vom integra, însă va fi o integrare ca și cea româno-maghiară, româno-bulgară, ba mai slabă decât acestea fiindcă Moldova se va integra mai târziu. Va fi o integrare ca și cea româno-belarusă. Să fim serioși! Suntem datori față de trecutul și viitorul acestui neam să visăm la o cu totul altfel de integrare cu Moldova decât cu Ungaria și Belarus. Într-o Europă unită dorim să împărtășim aceleași valori economice și politice, dar nu se urmărește pieirea limbilor și culturilor. Franța împărtășește aceleași valori cu Germania, dar lucrează cu râvnă pe tărâmul francofoniei și răspândirea culturii franceze. Pe când noi, cel puțin așa cred, suntem datori să lucrăm la a se vorbi aceeași limbă pe ambele maluri ale Prutului. Integrarea în Europa este una și este indispensabilă, dar unirea românilor este altceva. În Europa sunt convins că voi avea nevoie de interpret fiindcă nu voi putea învăța 40 de limbi. Nu aș dori însă să am nevoie de interpret în Basarabia. O amânare însă a unirii duce la o tot mai mare influență rusească în Moldova și la pericolul ca 4 milioane de potențiali români să devină ruși sau oricum altceva decât români.

3. De ce doar o unire condiționată?

a) În 1812 mulți basarabeni au suferit din partea rușilor fiindcă s-au manifestat împotriva împărțirii Moldovei. O parte au fugit la vest de Prut.

b) În 1917 pentru o seamă de țărani basarabeni revoluția bolșevică a însemnat acapararea unei bucăți de pământ din proprietatea unui moșier (de multe ori rus). Au fost și cazuri de basarabeni care au îmbrățișat bolșevismul și au crezut în el.

c) În 1918 țărănul a trebuit să renunțe la bucata de pământ fiindcă România respecta proprietatea și a întronat legea. Militanții bolșevici basarabeni au fost nevoiți să părăsească Basarabia, iar cei rămași au fost vânați. Cei care avuseseră diferite responsabilități sub țariști au avut de suferit de la mici șicane până la pierderea slujbei. S'a exagerat cu trimiterea plocon pe capul basarabenilor a unei armate de funcționari din regat și încă de calitate îndoielnică. A adus și mult gust amar 1918 unor basarabeni.

d) În 1940 o mulțime de basarabeni și-au părăsit casele la venirea rușilor. Alții din cei rămași au suferit fiindcă serviseră sub steag românesc.

e) În 1941 la intrarea armatei române mulți basarabeni au fugit la ruși fiindcă le era teamă că vor fi acuzați că au colaborat cu rușii. Mulți au pățimit și din cei rămași din partea autorităților române fiindcă slujiseră sub steag rusesc. Oamenii nu au putut să stea în grevă un an sub ruși și să nu accepte slujbe dela aceștia. Mai ales că nu știau că cedarea Basarabiei este sau nu vremelnică.

f) În 1944 la intrarea armatei sovietice mulți basarabeni s'au refugiat în România fiindcă le era teamă că vor fi acuzați că au colaborat cu românii și hitleriștii. Mulți au pățimit din cei rămași din partea autorităților rusești fiindcă slujiseră sub steag românesc.

Așa-i că e greu destinul de basarabean? Așa-i că e normal ca să nu dorească schimbarea de stăpâni? Așa-i că e normal ca să ai cel puțin emoții dacă nu groaza că îți vei pierde slujba sau în cel mai bun caz că vei suporta șicane sub o nouă stăpânire fie ea cât de dorită în principiu? Așa-i că ai ezita să ceri cu înflăcărare o altă stăpânire dacă ai incertitudini serioase că vei mai avea o slujbă ca să le duci copiilor o pâine? Dacă noi ne-am comporta așa, basarabeni nu au voie să aibă astfel de rezerve? Ei hrănesc copiii cu principii?

Adevărul este că gândesc normal, adică așa cum am spus mai sus. Și atunci este sigur că o unire necondiționată nu se va petrece niciodată din purul, omenescul și sfântul instinct de conservare în fața necunoscutului. O unire se va petrece doar dacă vor exista garanții serioase din partea României care să excludă drame personale.

4. Ce garanții va trebui să ofere România basarabenilor?

Mai mult ca sigur că va trebui să accepte o mare autonomie Moldovei, probabil bazată pe principii federative. Aceasta poate fi negociată ca fiind determinată în timp (50 ani).

Armata și politica externă vor fi unificate imediat, dar și aici trebuie să se garanteze că ofițerii și corpul diplomatic nu își vor pierde slujbele.

Va trebui să se garanteze că administrația și aparatul funcționăresc nu va fi înlocuit, redus sau pus sub șefi trimiși de pe Dâmbovița peste Prut.

Garantarea și recunoașterea pensiilor și tuturor facilităților chiar dacă în legislația română nu ar avea corespondent.

Păstrarea chiar și a parlamentului și guvernului de la Chișinău ca parlament și guvern de „land” și cu o mare autonomie.

Va fi probabil nevoie de acceptarea ca Senatul să fie un for în care Moldova să dețină jumătate din mandate (sau crearea unui alt asemenea for). Aici se vor negocia ritmul și prioritățile în uniformizarea legislativă și instituțională care se va desfășura în cei 50 de ani.

Garantarea drepturilor minorităților unde România a confirmat deja că este deschisă.

În politica fiscală va trebui garantat că nu se vor colecta bani cu scopul de a-i trece Prutul ci din contră Moldova va fi favorizată prin alocări de resurse pentru sincronizarea sistemului de învățământ, cultură, religie, cale ferată îngustă, autostradă.

De aceea unificarea fiecărei instituții în parte trebuie făcută în timp îndelungat și prin negocieri încât să nu producă reduceri brutale de posturi sau responsabilități. România trebuie să promită acest lucru.

5. Avantajele pentru România

Împlinirea unui ideal și a unei datorii față de cei care în trecut s-au jertfit pentru această cauză, pentru noi care ne-am privi mai ușor în oglindă, dar și față de urmașii noștri. Incontestabil este o datorie față de niște frați vânduți sau pierduți totuși cu asentimentul nostru de câteva ori doar în ultimul secol.

Un spor de 4 milioane de români și un teritoriu important înseamnă un plus de vitalitate a neamului și de speranță de dăinuire a limbii. Un astfel de moment dă o mare mobilizare a energiilor creatoare ale societății.

Înlesnirea contactelor României cu minoritatea română din regiunile ucrainene Cernăuți, Odesa și Transcarpatia cu care basarabeni au relații privilegiate și mare influență. Cel puțin sudul Basarabiei ar fi înconjurat de frontierele României și ar gravita cultural și economic spre noi.

Oportunități nebănuite pe plan economic fiindcă Moldova este racordată la cea mai mare potențială piață și la un spațiu cu cele mai mari resurse naturale care înseamnă spațiul ex-sovietic, egalul câtorva continente. O astfel de rețea o țară o construiește într'un secol, iar noi o putem primi deodată.

Îmbogățirea culturii și civilizației românești cu tot bagajul de experiențe acumulat și preluat de două secole de racordare a elitelor și instituțiilor basarabene la un vast spațiu cultural și material eurasiatic.

La o populație mai mare înseamnă mandate în plus în parlamentul european și un rol mai mare al României în Europa.

6. Ce se întâmplă dacă România face o astfel de ofertă Chișinăului, dar autoritățile comuniste refuză să o supună unui referendum?

Este spre binele cauzei unirii. Oricum în erodare ca orice guvernare ar da un motiv de contestare în plus. Următoarea guvernare o va supune aprobării.

7. Ce se întâmplă dacă o astfel de ofertă va fi respinsă în urma unui referendum?

În primul rând se va da satisfacție românilor cărcotași care abia atunci vor avea motiv să afirme că moldovenii nu vor unirea.

În al doilea rând va rămâne un segment mare de populație și forțe politice unioniste basarabene care vor avea în sfârșit argumente în garanțiile României cum că Unirea nu va însemna incertitudine pentru viitorul omului de rând. Astăzi aceste forțe unioniste nu au decât un mesaj romantic și subțire, nimic concret despre ce i se va întâmpla basarabeanului concret sub o eventuală stăpânire nouă.

După puțini ani referendumul se va repeta. Electoratul ca orice electorat dezamăgit întotdeauna de ultima alegere, va balansa în acceptarea ofertei de unire cu România. Această soluție este sigură și din păcate singura.

8. Cea mai mare temere a mea este că Bucureștiul nu se va grăbi să facă oferta

Obtuzitatea Bucureștiului în stare să refuze o relație de tip federativ pe timp determinat de dragul statului unitar cu toate că nu provinciile actuale ale României se vor supune federalizării ci doar noua venită între frontierele noastre.

O altă gogomănie ce se va debita va fi povestea cu periclitarea șanselor de aderare la UE. În primul rând că acum două zile ne-a spus-o un oficial american că este firesc să ne urmărim interesul național. În al doilea rând cu încă 4 milioane de români în plus sau în minus tot acolo sunt europenii și dacă vor să ne admită o vor face sau nu cu ei sau fără ei. În al treilea rând Europa asta urmărește și nu în secret ci în acte oficiale: spațiu mai mare european, piață mai mare. Asta o să îi dăm prin unirea cu Moldova.

O altă posibilă pistă falsă ar fi că Moldova are probleme cu Transnistria și cu retragerea armatei rusești. Germania s'a unit cât bazele rusești erau în RDG, acestea retrăgându-se în următorii ani. Noi nu vom ataca bazele rusești. Acestea vor avea regim special așa cum au și acum în Moldova care le-a cerut plecarea și s-a semnat un grafic de retragere a lor în Rusia. Iar față de minorități avem o politică la fel de generoasă ca și Chișinăul.

Orice întârziere în a face oferta de unire va duce la scăderea atractivității României peste Prut. Aceasta va fi diminuată serios dacă azi – mâine Moldova va începe negocieri de aderare. Acum avem un as în plus pentru frații noștri: România este pe drumul integrării de care Moldova pare încă departe. Dacă și Moldova va începe negocieri nu vom mai avea un argument în plus.

Ba mai mult, ce ar fi, doamne ferește, ca Rusia să facă o astfel de ofertă de uniune Moldovei. Nu băgăm mâna în foc că nu ar trece un astfel de referendum la un electorat nostalgic și care s-a obișnuit sub oblăduirea Rusiei și încă acum o Rusie democratică.

Materialul de mai sus a apărut în „Timpul” din Chișinău nr.71/martie 2003 și săptămânalul arădean „Occident” nr.56/martie 2003.

În Aprilie 2009 nu s'au schimbat mult datele problemei. Doar că România a intrat în UE, iar UE nu se opune niciunei modificări de frontiere dacă acestea sunt rodul unor acorduri între state. „Der Spiegel” din zilele trecute arăta că „Reunificarea Germaniei este un subiect de conversație din ce în ce mai comun în R. Moldova. Înaintea alegerilor parlamentare din 5 Aprilie, cererea partidelor de opoziție privind apropierea sau chiar unirea cu România se bucura de o susținere din ce în ce mai mare”, arata ziarul, în articolul intitulat „Visuri europene în Moldova comunistă”. „Dacă românii și moldovenii decid în favoarea unei uniuni, UE nu se va opune”, afirma un diplomat european, sub protecția anonimatului. În fond, germanii au creat un precedent prin reunificarea estului și a vestului Germaniei, în 1990. „R. Moldova este neutră și face parte din Comunitatea Statelor Independente. Trupele ruse mențin pacea în regiunea separatistă Transnistria după conflictul secesionist din 1992. În același timp, trupele ruse consolidează influența Moscovei în regiune, unde trăiesc aproximativ 500 000 de persoane. Situația explozivă este asemănătoare cu cea din Osetia de Sud. Ani de-a rândul, președintele comunist Vladimir Voronin a amăgit electoratul cu speranța revigorării comunității socialiste. Oricine se opune regimului trebuie să îndure multe, ca Serafim Ureachean, fost primar al Chișinăului. El a trecut prin cinci anchete penale, lansate de procurorii subordonați guvernului. Ureachean se considera un salvator al patriei și un viitor

președinte. El dorește aderarea țării la UE, ca parte a unei alianțe cu România. La rândul său, Dorin Chirtoaca visează la o Românie Mare, care să includă Moldova”, relatează „Der Spiegel”.

În „Timpul” din Chișinău din 7 Aprilie 2009 se scrie „România plătește pentru lipsa unei politici față de R. Moldova. Oamenii din stânga Prutului, care s’au numit „moldoveni”, au trecut printr’o perioadă de 50 de ani de deznaționalizare și nu poți să le ceri peste noapte să se numească altfel, pentru că ei au fost educați într’o anumite direcție. Ei nu au avut o altă alternativă. Nu poți să ceri unor oameni să-și zică altfel, din momentul în care nu au primit acel „altceva”. Mă refer, în special, la informație. Ce a făcut TVR cât a avut antenă de emisie pe teritoriul R. Moldova? Nimic. A avut vreo emisiune în care să vorbească și despre problemele basarabenilor? Se întâmpla asta, poate, la o jumătate de an, dar și atunci cu muzică populară. A existat vreun ziar din România care să-și deschidă și o ediție de Chișinău? Nu. Sau, bunăoară, și-a deschis „Pro Democrația”, care este o organizație neguvernamentală de succes, și o filială la Chișinău? Nu. Și tot așa mai departe.,,

Oare nu este cazul ca oamenii politici români să descrie ipotetic, în termeni concreți cum văd o construcție statală dintre România și R. Moldova în eventualitatea că Moldova va lua decizia să se alipească României? Tinerii care au afișat pe Palatul Parlamentului din Chișinău harta României întregite au dreptul moral să știe la ce să se aștepte în cazul că țara lor ar dori să ni se alăture. Așa cum acum se regretă de unii oameni politici că a fost pierdută oportunitatea din 1989-1990, oare peste 10 ani nu se va spune că s’a ratat și momentul 2009?

Viorel Dolha este președintele Asociației Învățătorilor din județul Arad
asociatiainvatatorilor@gmail.com

